Број 67. У Новом Саду, у понедељак 24. марта (6. априла) 1914. Година XLIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута осим недеље и празника.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 круне и 10 потура; на четврт године 8 круна. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: За пола године 2 кр., на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући Јована Т. Чавића, у главној улици бр. 6.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Чек-конто 12008.

Молимо своје поштоване претплатнике, да обнове претплату за другу овогодишњу четврт. Цена је означена на челу листа. Вересије нема. Ми ћемо и даље настојавати, да „ЗАСТАВА“ доноси брзе и поуздане извештаје о догађајима у свету. Ускоро ће почети у подлиску да излази „КАРАВИДИНА ДАНИЦА“.

Реч у своје време.

Наше су просветне потребе врло велике. Мада српски народ доста доприноси за своју просвету, ипак има још много незадовољених просветних потреба. Српска народна радикална странка била се постарала, да наша просвета добије издашну потпору из чистих прихода српских манастира, али калуђери нису мировали, док нису укинули манастирску уредбу. У том нерodољубивом послу ишли су им на руку и многи интелигентни Срби, који су из партијске заслепљености викали, да не ваља манастирска уредба и да је треба укинути. Тиме су пружили угарској влади и калуђерима градиво, којим су поткрепили укидање те корисне уредбе.

Немиле последице тога насиља осећа наша просвета, нарочито у оним општинама, где Срби живе у малом броју, јер су школе у тим општинама изгубиле припомоћ из народних фондова. Те мале општине биле су упућене, да траже државну припомоћ, а кад добију државну припомоћ, с њима ће располагати државна влада, јер ће она намештати и отпуштати учитеље, а учитељ је душа школе. Српско друштво равнодушно гледа, како ће нам пропасти школе баш тамо, где су најпотребније, у будимској епархији и на мртвој стражи у источном и северном Банату. Бездушни калуђери пак, дочепавши се богатих манастирских прихода, газдују као и пре и неће да пруже помоћ нашим школама.

Крајње је време, да се сетимо тих школа и да им помогнемо. Да ми можемо доста да учинимо, ако се заузмемо, то смо показали већ у више прилика. У последње време нарочито се много помаже загребачком Привреднику, који врши врло важну задаћу у нашем народу. Није нам противно, што српски родољуби и установе често и издашно помогну Привредник, јер умемо да ценимо значај привредног рада и организације у животу нашега народа. Али зато не треба да заборавимо ни нашу просвету. Исто тако треба да се сећамо и наших просветних потреба, па да и на олтар просвете приносимо жртве као што их приносимо на олтар привреде. Требало би прилагати и фонду св. Саве што више, да би се из њега могла давати што издашнија потпора сиромашним српским школама.

Стога скрећемо пажњу људи око „Привредника“ и на ову нашу народну потребу. Они су стекли својим радом толико поверење, да им се у последње време даје и шаком и капом у привредне сврхе. Њихова би дужност била, да скрену нашим родољубима и новчаним заводима пажњу и на наше просветне потребе. У листу „Привреднику“ требали би да укажу на значај наших народних школа у будимској епархији и у Банату, па да препоруче прилагање у фонд св. Саве, из којег би се давала припомоћ тим школама. Ако тамо нестане српских школа, нестаће и Срба, а то би била огромна штета и срамота за нас.

И наши новчани заводи су могли ове године лакоћом да спасу наше сиромашне школе и да им осигурају опстанак, док се не успостави манастирска уредба. Колико ми знамо, наши новчани заводи постигли су чист добитак од 4 милијона круна. Да су од тога добитка оделили ове године само један проценат за школе, добило би се 40 хиљада круна, а та би свота довољна била да се осигура опстанак толиким српским школама. Не ваља то, да се на једној страни прелива, а на другој да не достаје. Паметни народи брину се, да се задовољи свака потреба, па и просветна.

И привредни ће рад боље успевати, ако наш народ напредује у просвети. Зато треба да помажемо привредни и просветни покрет подједнако, јер су оба покрета подједнако важни. Ми смо пак сматрали за своју дужност, да скренемо пажњу нашег јавног мњења на ову народну потребу, а треба признати, да ће учинити велику задужбину не само онај, који помаже привредни покрет, него исто тако и сваки онај, који помаже и просветни рад у нашем народу. Ове наше искрене речи не треба криво схватати. Није нам намера да шкодимо привредном покрету, који смо и досада помагали, па ћемо то вољно и орно чинити и даље, него да не би у великом одушевљењу за привредни покрет заборавили на просветне потребе нашега народа, које се такође морају да задовоље, ако желимо да напредујемо.

Политички записи.

Коалицијонашки су листови немило дирнути поруком „Пестер Лојда“, да Валеријан Прибићевић не сме бити кандидат хрватско-српске коалиције у Вргинмосту. „Хрватски Покрет“ држи, да је ту поруку протурио Томашић. „Србобран“ пак истиче, да је Валеријан Прибићевић био после великоиздајничке парнице посланик на српском народном црквеном сабору, члан саборског одбора и посланички кандидат коалиције 1913. године, када је коалиција већ била у споразуму са баном Шкерлецом (али Шкерлец се онда није противио, јер је знао да ће франковци помоћу политичких власти срушити Валеријана). „Србобран“ одбија ово уплетање „Пестер Лојда“ у унутрашње послове коалиције, јер ако не би Валеријан могао да буде посланик, не би могли то да буду ни други чланови коалиције, па ни Св. Прибићевић. Званичне „Народне Новине“ мудро ћуте а „Пестер Лојд“ није повукао свој нападај. То значи, да се Шкерлец слаже са тим нападајем и да је с његовим знањем „Пестер Лојд“ онако писао.

ПОДЛИСТАК.

ШЕТЊЕ ПО ДУБРОВНИКУ.

— Пише Андра Гавриловић. —

XV.

Један љубавник.

Изузевши „Плацу“ и „Пред Двором“ — све су друге улице дубровачке узане. Кола могу проћи само овим двема улицама. Али се и тај колски саобраћај тек изузетно одобрава. Некада се само преко „Плаце“, која води од северних градских врата право на јужна, могло колима проћи и пут се могао продужити. У новије је доба са доста напора и трошка просечен и други пролаз — северно око града и кроз град покрај величанствене куле *Минчете*, на североисточном крају старе тврђаве. Та се кула тако назива по породици Минчетића и Менчетића, чије је имање ту било. И први је, по времену, песник дубровачки био из куће Менчетића. То је Шишко Менчетић, који припада другој половини XV. и почетку XVI. века. И овај је песник био кнез дубровачки, те је примењивао прописе законске, он који је строгост законску најпре на себи био осетио. Наравно — кнез је био када се стишао, а док је љубио и убијао, био је песник и осуђеник.

Зна се по актима дубровачке архиве да је Шишко Менчетић био као младић плахе природе, раздражљив, убојица. Волео је ноћно весеље и љубавне састанке. Ту још нема замерке. Отац је, наравно, друкчије мислио, па је сина затворио у највишу кулу одакле се ноћу зацело, како мишљаше старац, не изилази. А Шишко потплати слуге, па му простру доле гомилу меканих простирача на које ће он скочити и опет отићи у весело друштво. Други пут би довољали бачве и бурад па би се песник лагано преко њих спустио. Оцу је било то и криво и жао, па се на очеву бригу хтео смиловати и немирни син. Легао је био да спава, склопио је очи и тада је поново угледао очи лепе Владиславке, рођаке некога суседа. Није могао да одоли — опет је отишао, и баш је бануо када је лепотица грациозно играла у колу на забави коју су тада имали у кући. Ништа мање — напао ју је дивљачки, па је, жељан топлине њене крви, и нож окрвавио. Е, сад је кратким путем одведен пред суд. Судија је проучио ствар, и оптуженом је рекао:

— Ти имаш ружно срце!

— И она лепе очи! — одговорио је оптужени с пуно уверења.

— А зашто ти ниси као и други младићи?

— Питајте њу, што она није као и друге девојке!

Био је суђен и, разуме се, осуђен!

Казну је издржао.

Доцније се стишао, изменио се, био је добар друг, грађанин, властелин и кнез. Имао је четрдесет година када се као солидан човек оженио. Био је крепак старац од седамдесет година кад је у Дубровник дошао страшан гост — куга. Небојша Менчетић није се уплашио, али опака куга бејаше збиља немилостива:

Хлеб и вино ком ја овим
Ручицама благословим —
Тај је свега сит!

Тако пева, по неком српском препеву, немачки песник Линг, казујући страхоте кугине. Она је уморила и небојшу Менчетића, првога песника дубровачкога. Јесу ли се понели на лепом Локруму или у заплашеном Дубровнику, то се не зна. А галантни љубавник Менчетић, који је био трубадурски поклоник дама, госпа и девојака — ипак је страдао од женске, од куге . . .

Већина дубровачких улица носи име по кога песника или иначе заслужнога и чувеног Дубровчанина. Али су махом имена давана произвољно, мало је која улица добила име зато, што јој првенствено оно припада. Друкчије није ни могло бити.

*

„Орбобран“ тражи за самосталну странку већину на српском народном црквеном сабору, јер су самосталци „носиоци“ режима у Хрватској. С тим истим правом могли би да траже већину и мунгови и подрепаши, јер су они „носиоци“ режима у Угарској (у самој ствари су и једни и други слуге режима). И куеновци су у своје време били „носиоци“ режима, па им ипак народ није хтео дати већину на српском сабору. Из истих разлога неће је дати ни самосталцима.

*

Скупштина сремске жупаније решила је на предлог мунгова, Чика Стеве Поповића, да поздрави бана Шкерлеца и да му изјави своје симпатије и поверење. Чика Стева Поповић је опробани куеновац и мунгов, док се коалицијонаши приказују као неки противници грофа Куена, а ето нашли су се у једном колу са отрцаним куеновцем, јер заједнички изјављују своје поверење бану Шкерлецу, члану мунговске странке, чији је председник гроф Куен .. Лепо друштво. Као да их је голуб бирао!

*

„Србобран“ се наљутио на нас, што смо коалицији замерили уништење мандата Стјепана Радића. Али то исто је учинио и „Аграмер Тагблат“, који иначе брани коалицију. То насиље осудили су и социјалистички листови „Слободна Реч“ и „Право Народа“, иако нису жестоки противници коалиције. Насиље остаје насиље, па ма се учинило и према Стјепану Радићу, који својим последњим држањем заслужује оштру осуду свих Срба, јер се почео служити денунцијацијама. Но ипак коалиција није требала да му уништи мандат позивом на пресуду, којом је био прогоњен за време бана Томашића, док је оверила мандате дра Х. Хинковића и дра И. Лукинића, који су такође били прогоњени. Коалиција треба да зна, да правда држи земљу и градове и да се свака неправда љуто освети... Свака је сила за времена, а невоља редом иде.

*

Шта би хтели Бугари? На то одговара К. Попов у „Славјанским Известијама“ тражећи, да Србија уступи Бугарској сву земљу на левој обали Вардара, а Бугарима на десној обали Вардара (Велес, Прилип, и Битољ и Охрид) да даде црквено-школску автономију и да се обвеже да ће те земље у своје време вратити Бугарској. Осим тога треба да дозволи, да се у Македонију врате 300.000 бегунаца, који живе сада у Бугарској и да врати бугарске митрополите и учитеље на њихова места. Из Београда им поручују: шта би још хтели?

*

Аустроугарски посланик у Букурешту, гроф Чернин, мораће да поднесе оставку, јер није успео да задобије Румунију за Тројни Савез. Сад је он крив, што се румунски политичари не даду обмањивати неискреним бечким обећањима! У Бечу су мислили, да ће гроф Чернин успети, ако буде умео много да обећава, а ништа да не испуни. Али у Букурешту неће више да верују у празна обећања, јер не могу да заборавe бечку љубав према Великој Бугарској. И за све то да буде крив гроф Чернин!

Догађаји на Балкану.

Борбе у Епиру.

Још у суботу стигао је извештај из Валоне, да су Епирци напали на Горицу, главни град епирских крајева, које су велике силе досудиле Албанији и које су грчке трупе већ предале албанској жандармерији. Подробнији извештаји из Валоне јављају, да су бојеви отпочели још прошлог четвртка. Бојева је било код Одричана, Ерсеке, Тепелена, Преметија и у околини Лесковика и свуда су однеле победу епирске трупе. Албанске трупе потиснули су Епирци све до Горице, затим их сузбили у Горицу, опколели је са свију страна и ударили и на њу. У исто доба ударили су на албанске трупе и Грци и Епирци, који се налазили у самој Горици. Тако су албанске жандармеријске трупе и добровољачке арбанашке чете доспеле између две ватре. Брзојавна веза између Горице и Валоне прекинута. Последњи извештаји, што су стигли у Валону, јављају, да је сва Горица у пламену и да се бије крвав и огорчен бој. Околна села су такође у пламену. — Валонски извештаји тврде, да се у редовима епирских „светих батаљона“ налазе и многи преодевени грчки војници. Епирци имају доста топова и митраљеза, које су наводно добили од грчке војске. — По извештају цариградског листа „Неологоса“, посланик Рома споразумео се са председником епирске владе Зографосом, да поново образује кор „црвених кошуља“, Гарибалдиста, у који су се јавили већ врло многи добровољци. — Зографос је сазвао у Аргирокастрон све вође епирских покрета на договор, на којему ће се донети важне одлуке.

Одговор на представку грчке владе.

Између сила Тројног Споразума воде се преговори о одговору на представку грчке владе, у којој грчка јавља великим силама, да поред своје најбоље воље није још могла да повуче своје трупе из Епира, јер би отуда настала опасност и по Албанију. Чује се, да силе Тројног Споразума хоће, да се Епирцима даду знатне повластице на политичком и верском пољу, а за те повластице да јамче све велике силе. Силе Тројног Споразума настојавају, да за такав одговор задобију и силе Тројног Савеза.

Питање јегејских острва.

Из Цариграда јављају, да је румунски генерал Којанда однео грчкој влади овај предлог турске владе за решење питања о јегејским острвима: Острва, која су досуђена Грчкој, да добију ограничену автономију под суверенитетом Грчке. На острвима да управљају помесне власти уз помесне саборе, а и полицију да сачињавају само острвски становници. На сваком острву да буде по један турски заступник, који ће водити надзор о положају муслиманског становништва и надзор над саобраћајем између острва и копна. Ако Грчка пристане на тај предлог, Турска је вољна да склопи с њоме споразум (савез). Има изгледа, да ће Грчка пристати на тај предлог турске владе, али под условом, да и Турска такав ред заведе на острвима, која остају под Турском.

Албанија.

Београдска „Самоуправа“ донела је ових дана чланак о приликама у Албанији, у којему, између осталога, пише: Арбанаси су својим досадањим поступцима засведочили, у каквој су великој заблуди били они, који су држали да су Арбанаси тесто, из кога се може умесити модерна држава. Сада Албанија има свога владара, владу и жандармерију под командом холандских официра и опет су арнаутске чете упале у Србију, а у Албанији се трпе бугарски „гости“, који организују чете за упаде у Србију и у свој Албанији влада потпуно безвлашће. Од тога безвлашћа пате највише хришћани и зато је посве разумљиво и оправдано, што се Епирци опиру наметнутој им албанској владавини. Хришћани су под турском владавином столећима патили од Арнаута, и када је турској владавини, за коју су се Арбанаси борили, најзад учињен крај, Арбанаси добивају своју автономну државу, да и даље у њој угњетавају Србе и Грке и узнемиравају српске и грчке границе. У европској штампи сматрају арбанашке упаде на српско земљиште као нешто посве разумљиво, а аустријска и угарска штампа још и као неко јунаштво. А када Србија сузбије те упаде и заузме потребне стратегијске тачке у Албанији, онда европска штампа пише, како су арбанашки пастири силно страдали од српског модерног оружја, а Аустроугарска шаље Србији ултиматум. У Европи ће а пре а после морати увидети, какве осећаје у балканских хришћана изазива така европска „правичност“ и не дао Бог, да ти осећаји постану делом, мада је тешко веровати, да така „правичност“ може остати без последица. Таким поступком се чак ни Арбанасима не чини услуга и увиђавни људи ће разумети тежњу оних, који желе у миру да живе, те ће морати заштитити своја најобичнија човечја права против арбанашких зликоваца.

Рушимир.

Ових дана донела је београдска „Самоуправа“ чланак о питању источних железничких пруга, у коме износи, како Аустроугарска непрестано меша у преговоре о том питању и таке ствари, које никако не стоје с њиме у вези. На тај начин спречава, да се ти преговори ускоро заврше. Изгледа, каже „Самоуправа“, да у Аустроугарској ни мало не воде рачуна о осетљивости народа у Србији и уопће заборављају, да је тај народ позитиван фактор у политици Србије. — „Трибуна“ такође износи, какве све тешкоће и сплетке чини Беч против Србије и Црне Горе, па каже: Не мора се изрично ни рећи, ко угрожава

СОКОЛСТВО И КАРАКТЕР.

Соколство нема задатак, да дâ човеку само здраво и красно тело, него да створи у њему чист и чврст карактер. Зато није довољно долазити на вежбање и урадити неколико фигура на справама, а крај свег тога остати себичан, лажљив, завидљив, не само према члановима тога друштва, него тако исто и према сваким другим. Укратко речено: прави Соко мора осим неговања тела, одгајати и карактер и непрестано га усавршавати.

Бити чврстог карактера значи, савлађивати своју вољу, која ће да потпуно одговори правичности и племенитости.

А своју вољу савладати може само морален, одважан и истрајан човек. Ти су услови преко потребни за савлађивање своје, да се постигне сталан и чврст карактер.

Мислим, да Србин најпре и најбоље може такове особине хуманости постићи у Соколу.

Та Соко је пре свега створен, да развије у човеку физичке и моралне способности.

Да би се члан у друштву соколском што боље усавршио, Соко зато држи предавања, оснива књижнице и читаонице, води чланове на излет и на научне шетње. Све то веома утиче на душевни развитак човечји.

На вежбањима, скупштинама и излетима човек постаје све више и више друштвенији, моралнији и племенитији. А то се све пак не да постићи без добре воље и дисциплине. Мора дакле морално бити јак.

Да човек буде одважан и истрајан, мора бити свестан своје моћи и снаге, мора познавати своју енергију. Разуме се, да онда човек мора неговати телесно вежбање, јер вежбање не утиче само на тело и душу, него цео живчани систем људски.

Члан соколског друштва не сме застати ни онда, када нешто постигне у њему.

Мора оно племенито и свето зрно соколске идеје и надаље живети у њему и развијати се, да би могли са тога стабла и млади соколићи отићи и откинути, који плод.

Мора бити таки и изван тога друштва, дакле у јавном животу. Све оно што је прочитао у добро књизи, што је чуо на предавању или видео на излету, треба о томе разборито да промисли и да се из тога поучи и да саопћи и другим људима, да тиме донекле утиче на њихово образовање.

У животу више пута човек наилази на потешкоће у свом раду. Шта више, доће време где човек треба мало и своја леђа да подметне.

Слаб, нестрпељив и нервозан човек баца посао несавршен.

Међутим здрав и исправан човек, ма на какве препреке у своме послу наилазио, никада га не оставља на по пута, него га увек крају приведе.

Не треба да се дивимо, да таком човеку све за руком полази и обично се каже за таког „Е, баш има среће и у паклу“. Такав може бити сваки од нас, само када овлада својом вољом. Својом вољом, и опет понављам, може овладати само онај, који је снажан и здрав. А то је данас први услов за културу и цивилизацију, јер само таки човек може у првом реду своје унутарње страсти, а у другом моћан савладати свога противника.

Браћо Срби, ступајте у соколске редове у што већем броју, оснивајте соколска друштва у сваком већем месту, и у граду и у селу, и где имаде пет стотина и где имаде само пет српских домова.

Покажимо, да српски народ није само једна разбијена војска, него да је снажан и моћан, с којим се мора рачунати.

Праг. *Смиљан.*

мир на Балкану, а тиме и мир у Европи, јер то је јасно као дан. — У другом листу се утврђује, да се данас на Балкану показују ратоборне само потучена и ослабљена Бугарска и слаба, тек у стварању Албанија. Ту ратоборност у Софији подстиче гроф Тарновски, а у Драчу аустроугарски војни и дипломатски изасланици. Ускоро мора увидети и сва Европа, ако већ није увидела, — ко је рушимир.

Разне вести.

— Румунски посланик у Бечу Маврокордато саветовао се прекјуче са министром Берхтолдом, како се дознаје, о нападајима румунске културне лиге и о епирском устанку.

— По новом војном закону, што ће га ускоро српска влада предложити народној скупштини, биће у Србији 12 пешачких дивизија (место досадањих 5), и то у старим крајевима 7, а у новим 5 дивизија.

— За градњу царинарница у старим и новим српским крајевима одређено је 486 хиљада динара, а за градњу царинског стоваришта на београдској железничкој станици 216 хиљада динара.

— До сада се српском министарству народне привреде пријавило преко две хиљаде породица из досадањих српских крајева, које траже дозволу да се населе у нове српске крајеве.

Вести из места и са стране.

Чика Стева Радаковић — научењак!

Из Ашање, у Срему, добили смо писмо од Чика Стеве Радаковића, у којем нас моли да му омогућимо његово „научно“ путовање тиме, што ћемо то објавити у „Застави“, јер народ држи да је он „агент шпијунаже“ за велеиздају, па му је посве тешко кроз народ. Он тежи, да ово научно путовање сврши у корист књижевну, јер се радо бави тиме (чудновато, да о том нико ништа не зна!), па кад пропутује, онда ће се уверити Српство, да није у луфт пошао. Изјављује, да ни једној политичкој странци не припада, док не проучи народ, али је срцем и душом Орбин православне вере. У Босни је добио народно име „Чика Стево“. Радо чита сваки српски лист, па стога се нада склоној сусретљивости наше благодати... Ова неписмена порука Стеве Радаковића, научењака, кога нико не зна, и његово мување по Босни и Срему, у вези са „љубављу“ према српској књижевности упућује нас, да будемо обазриви. Ми верујемо, да он није пошао у луфт, али би добро било, да објасни: откуда је, какво му је занимање, од чега се издржава на свом „научном“ путовању и шта је до сада написао? Шта га је дакле нагнало, да се у ово опасно време бави проучавањем народа дуж границе, где се не трпе непознати странци? Ми не познајемо Чика Стеву Радаковића, али ово његово писмо врло нам је сумњиво, па стога држимо да је оправдано, што га народ у Срему прима с неповерењем.

Догађаји у руској цркви.

Тверска епархија упражњена је смрћу архиепископа Антонија Каржавина. Покојни архиепископ Антоније био је учен богослов. Више година био је предавач у семинаријама, ректор витанске семинарије и надзорник московске академије. Много се бавио преустројством катихизације у средњим школама. Под његовим председништвом одржан је у Петрограду први сверуски збор катихета средњих школа. Умр'о је у 56. години живота свог. На његово место доћи ће архиепископ Серафим из Кишињева. У Кишињев доћи ће архиепископ Платон из Америке, на чије место је привремено постављен његов викар, епископ Александар Аљаскински. За епископа у Астрахану премештен је епископ Филарет из Вјата, а за епископа у Вјату биће постављен први викар петроградске епархије, епископ Никандр Нарвски. За викара доћи ће на његово место архимандрит Арсеније, настојатељ манастира Чудова у Москви. Епископ Агапит из Јекатеринослава биће премештен у подолску епархију, а подолски епископ Серафим у Јекатеринослав. Архијерејски синод искључио је из цркве бившег јеромонаха Илиодора по његовој молби, а његовој садружници, Перфиљевој, поручио је, да ће и она бити искључена ако се не поправи.

Читуља.

У Шкарама је преминуо Илија Машић, парох, у 45. години живота свог. Био је добар Орбин и савестан свештеник. Сахрањен је у среду 19. марта (1. априла) о. г. уз многобројно учешће народа. Његову смрт оплакује отац му, прота Илија, супруга Стана, деца: Видосава, Илија, Душан и Даница, сестра Даница, зет Милан Јаншић кот. пристав, братићи др. Милан Поповић, кр. јавни бележник, Душан и Коста Поповић, свештеници и Милка Кукић. Ожалошћенима желимо утехе а покојнику лака била земља и вјечнаја памјат! — У Темишвару Фабрици преминуо је Добривој Јовановић, члан месне српске црквене скупштине, у 62. години живота свог. Сахрањен је јуче после подне уз многобројно учешће грађанства. Покојник је био добар Србин и угледан грађанин. Његову смрт оплакују: супруга Катица, деца: Паја, Милош, Иван, Марина уд. Станивукова и Љубица Васићева, зет Драгутин Васић, снаха Љубица и унук Добривој. Ожалошћенима желимо утехе а покојнику лака била земља и вјечнаја памјат!

Руски поштар ухапшен у Галицији.

На железничкој станици у Бродима (Галиција) ухапшен је руски поштар Копот, који је допратио пошту железничким возом из Кијева. Кад се сишао из вагона, ухапшен је и бачен у тавницу. Државни одветник саопштио му је, да је ухапшен, јер је доносио у Галицију листове, који су забрањени за Русију и јер је међу Русима у Галицији агитовао у корист оцеплења словенских земаља од Аустрије и њиховог сједињења са Русијом. Копот се кроз решетку на тамничком прозору провукао и сакрио на тавану чуварева куће, где је провео девет сати. Ноћу је изишао и препливавши реку доспео на руско земљиште. У Рађивилову пријавио је руским властима шта му се догодило. Он је ужасно изгледао. У пливању преко реке код Брода јако је озебао. Одведен је у рађивиловку болницу, где лежи у врућици.

Превадужен бискуп.

Загребачке „Новости“ јављају, да је заплењен иметак, који ужива унијатски бискуп у Крижевцу и да је приликом пленидбе употребљена сила. Бискуп Дрохобецки има преко 400 хиљада круна дуга, јер му нису успеле шпекулације на берзи. У самом Крижевцу има 30 до 40 веровника, којима дугује мале своте. Једном трговцу у Карловцу продао је за 10.000 круна дрва из своје шуме, али јер није добио дрво, иако је новац платио, спровео је пленидбу. Говори се, да ће Дрохобецки добити викара, који ће управљати иметком епархије, а њему ће се осигурати годишња апанажа да може живети.

Кретање чиновника у Хрватској и Славонији.

Мирослав Горјановић, заменик државног одветника у Митровици, унапређен је у IX. плаћевни разред. Јосип Сивош, пристав код котарског суда у Земуну, именован је за пристава I. разреда. За судске приставе II. разреда постављени су: др. Стеван Милић у Илоку, Васа Пушић у Старој Пазови, Јанко Дворник у Руми и др. Ђорђе Стерио у Крапини.

Укидање пасоша у саобраћају са Србијом.

„Семлинер Фолксблат“ доноси извештај о заузимању трговачко занатлијске коморе у Осеку, да се укину пасоши у саобраћају са Србијом. По томе извештају могло би се закључити, да ће се ускоро укинути пасоши у пограничном саобраћају са Србијом.

Успех Максима Горког.

Чувени руски књижевник, Максим Горки, продао је своја укупна дела своме досадашњем издавачу Ј. Д. Ситину за 200 хиљада рубаља (508 хиљада круна). То је сјајан успех, који је могућ само у великом народу као што је руски народ.

Кратке вести.

— По предлогу аустроугарског министарства спољних послова у заједничком војном и домобранским министарствима у току су саветовања, да се пооштри казна за злочин шпијонаже. Угарски домобрански министар поднео је војном министру већ израђен предлог о томе.

— У Будимпешту се вратио шеф будимпештанске тајне полиције, Карло Нађ, који је трагао за Катараујем, атентатором против дебреценске унијатске бискупије. Нађ је био у Драчу, а затим у Александрији, где се Катарау наводно бавио од 9. до 14. марта. Оданде му се изгубио траг.

— Велика берлинска трговина Браћа Вертхајм не може да одговара својим обвезама. Дуг јој је 20 милиона марака, а имовина 4 милиона. Стечај је неизбежан.

— У 1913. години уселило се у Хрватску и Славонију 770 Орба и Хрвата, 2102 Мађара, 1798 Немаца и 1441 осталих народности. Из Угарске се уселило 3226 особа. То значи, да у Хрватској и Славонији има зараде за странце, а домаћи се селе у свет.

— Саксонски краљ доћи ће ових дана у Петроград, да посети руског цара.

— Немачки цар Виљем и руски цар Никола састаће се овог лета у финландским водама.

— Председник француске републике, Поенкаре, посетиће у јунију о. г. у Кронштату руског цара. На путу пратиће га француска флота.

Време.

Од суботе захладило је, јер је на многим местима било пљуска са ледом. Из Хуста јављају, да је тамо била у петак после подне велика бура, а падао је и лед крупан као лешњик.

По извештају будимпештанске метеородошке станице очекују се благо време и на много места киша.

Књижевност и уметност.

Матица Српска.

Седница књижевног одбора 13. (31.) марта 1914. Главнији предмети су ово: Прима се у издања Матичина: Вања Александрович, приповетка Исидоре Секулићеве, Песме Милете Јакшића, дра Ј. Дедијера чланак Нова Србија, проф. Н. Петровског из Казана чланак Како је Копитар 1840. г. бранио Вука, Милутина Јакшића чланак Зашто је св. Сава отишао у калуђере. — Не примају се: чланак Теизам и атеизам, песма Рањеном брату, две песме Са Гондоле и Загрљај ноћи. Од збирке Из мојих ратних песама узеће се евентуално две. Чланови Матичини ће добити за год. 1914. као редовно коло Књига Матице Српске ова 3 дела: 1. Буња и Други из Раванграда, приповетке Вељка Петровића, 2. Шекспиров Кориолан у преводу дра Свет. Стефановића, 3. Социологија, I. део, Мирка М. Косића. — Покренуће се још ове године ванредно коло Књига Матице Српске. — Збор за Друштвено просвећивање и Књиге за народ држаће се у четвртак 17. (30.) априла. — Узима се на повољно знање извештај пароха опавског К. Костића о предавањима за народ прошле зиме. — Питомцу Ђ. Ј. се обуставља стипендија због рђавих оцена у владању и успевању. Питомцима који нису својим успехом одговорили питомачким правилима подељује се опомена.

Привредни гласник.

Берзански извештај из Беча.

Од ц. кр. привил. банкарског и мењачког друштва „Меркур“ у Бечу примили смо овај извештај: Берза је добро расположена иако је пословање доста тихо. Вредносним папирима гвожђарске индустрије скочила је цена, која је била пала после објаве прошлогодишње билансије. На побољшање цене утицале су вести о повољнијим изгледима за гвожђарску индустрију, а вероватно је, да је и шпекулација учинила своје. За акције Шкодине фабрике и државних железница показује се велико интересовање. Берза је принуђена да се држи резервисано, јер је политичка ситуација замршена, а поред тога се у индустрији и трговини показује застој. Велики државни зајмови пак изазваће по свој прилици оскудицу у новцу.

Са новчане пијаце.

На новчаној пијаци примећује се побољшавање прилика. Аустроугарска Банка полако повлачи из промета банкноте, које подлеже државној порези. То значи, да има новаца и на отвореној пијаци. У Бечу је приватни дисконт пао на $3^3/_4$ процента. Цена је новцу нешто скочила. Немачке банкноте од 100 марака плаћају се са К 117·60. У Берлину је приватни дисконт пао на $2^1/_2$ проц. Француске банкноте од 100 франака плаћају се са К 95·40, румунске банкноте од 100 леја са К 94·20, а талијанске банкноте од 100 лира са К 94·925. Цена је дукатима К 11·44, аустроугарским златницима од 8 форинти К 19·05, наполеондорима К 19·05, немачким златницима од 20 марака К 23·48, сеферинима К 24·01, а папирним рубљама К 2·53.

Кратке вести.

— Стање пшеничних усева у Сједињеним Државама Северне Америке врло је добро. Очекује се, да ће жетва донети 600 милијона бушела пшенице озимице.

— Градњу железнице пруге Бихаћ—Нови преузели су: Евген Киш у Будимпешти, Санард из Брна и Лонканич из Љубљане (у друштву са хрватском, муслиманском и српском привредном банком) и др Јово Симић. Симић је сам добио трећину, а Киш једну шестину пруге.

—Од почетка ове године извезено је из Њујорка 1,203.860 центи бакра.

Одговори уредништва.

Јаношу Ђуришу, учитељу у Дубовцу. Признајете, да не знате толико српски, да би могли на допис одговорити на српском језику. Ми пак немамо времена да преводимо на српски Ваш одговор. То је Ваша дужност. Али кад не знате добро српски, како можете предавати у школи, где уче српска деца? Признајете, да за-

брањујете деци да у школи и на улици говоре српски и да сте им одузели српске књиге „по вишем упутству“. Признајете, да сте воштили децу. Према томе је у допису изнесена истина о Вама, тако бар изгледа по Вашем писму.

Н. у Митровици. Може се жалити, што Др. В. удаје своју кћер за Несрбина и даје му у миraз велики иметак, али о томе се не може расправљати у листовима.

Бечејцу. Јављате, да је свештеник Јелчић удао своју кћер за Мађара. О томе се не може расправљати у листовима.

Припослано.

Љубица, кћи г. Стеве Нестровића у Оточцу, верила се са Петром Вујићем трговцем у Загребу.

Брзојави „Застави“.

Стигли 24. марта.

Новаци из нових српских крајева.

Београд. (Р.) Данас стижу у Београд новаци из нових српских крајева, који имају служити рок у београдском гарнизону. Од железничке станице новаци ће, на челу са војничком музиком, проћи поред војне академије и двора, па преко Теразија и Кнез-Михајлове улице отићи у београдски град. Тамо ће добити одело и оружје. Данас по подне ће у част доласка нових регрута бити приређено у граду мало војничко веселе.

Егзархијски свештеници у српској служби.

Београд. (Р.) Српски министар просвете тражио је од окружних протојереја нових српских крајева податке, колико и у коме се месту налазе на служби бивши егзархијски свештеници, који су раније изјавили, да признају српску цркву и да ће у будуће радити за њу. Министар је те податке тражио за то, да би се код окружних благајница у новим крајевима могли отворити кредити за њихове плате.

Штрајк на богословији довршен.

Београд (Р.) Ђачки штрајк на богословији Свети Сава завршен је. Предавања су отпочела. Кривци су суспендовани од своје дужности.

Чеда Мијатовић у Београду.

Београд (Р.) Чеда Мијатовић, посланик Србије у пензији, био је јуче у аудијенцији код краља Петра. Мијатовић је дошао у Београд као представник једне велике енглеске капиталистичке групе. После аудијенције краљ је Мијатовића задржао као свог госта на ручку.

Предрачунска дванаестина за април.

Београд (Р.) Српски министар финансија Пачу поднео је краљу на потпис указ о овлаштењу, да влада може поднети народној скупштини дванаестину за месец април т. г.

Намештај за нов двор.

Београд (Р.) У суботу је у народној скупштини министар грађевина саопштио, да ће за набавку намештаја за нови краљевски двор поднети засебан предлог о одобрењу кредита.

Прекинут железнички саобраћај.

Београд. (Р.) На честобродичкој железничкој прузи поново је прекинут железнички саобраћај, јер се код станице Извора одронио брег, те је земља затрпала пругу. Штета није велика. Требаће више дана, да се пруга од земље потпуно очисти и да се поново успостави железнички саобраћај.

Руски поклон Нишу.

Београд. (Р.) Када је 29. децембра прошле године у Нишу била прослава 1600 годишњице миланског едикта, по позиву нишког епископа Доситеја били су на прослави и представници руске цркве. Да би се овековечила успомена на тај догађај, руски свети синод поклонио је нишкој саборној цркви крст и еванђеље за свети Престо и дарохранилницу и свете сасуде за вршење свете литургије. За нишку архијерејску ризницу поклонио је целокупно архијерејско одело. Осим тога је за нови споменик, кога ће нишки епископ и свештенство подићи из захвалности и за сећање на оне, који су мученичком смрћу засведочили своју љубав према Христу и светом крсту, руски свети синод поклонио је уметнички израђену икону св. апостолског цара Константина.

Догађаји у Хрватској и Славонији.

Загреб. Поговара се, да ће ових дана бити именовани за оделне предстојнике: Вл. Николић-Подрински за унутрашње послове, Бадај за правосуђе, Мажуранић за привреду.

Загреб. Између владе и коалиције запети су односаји због кандидатуре Валеријана Прибићевића у Вргинмосту. Поговара се, да ће влада истаћи једног бившег куеновца.

Епирски устанак.

Париз. Између великих сила није постигнут споразум гледе угушивања епирског устанка. Француска влада препоручује, да Албанија сама угуши устанак, ако може, јер је то њена унутрашња ствар.

Одговорни уредник: МИТА КЛИЦИН.

Трговина.

НОВИ САД, 24. марта 1914. године.

Пшеница прве каквоће нова 24 К 20 п.
Пшеница средња 23 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 22 К — п. до — К — п.
Наполица 16 К — п. до — К — п.
Јечам 14 К — п. до — К — п.
Зоб нова 13 К — п. до — К — п.
Кукуруз у зрну стари 12 К 20 п.
Кукуруз у клипу — К — п.
Пасуљ бели 18 К — п.
Пасуљ жути 18 К — п.
Пасуљ кулаш 17 К — п.
Горушица 10 К — п.
Лањик 24 К — п.

Све од 100 килограма.

Маст 1 К 40 п. до К — п.
Сланина 1 К 40 п. до — К — п.
Сланина пушена 1 К 50 п. до — К — п.
Свињи угојени тешки 1 К 14 п.

*

Са житне пијаце у Бечу.

Цене су биле у суботу ове: пшеница потиска К 27·20 до К 27·90, бачка К 25·40—26·70; раж из Угарске К 19·70—20·40; јечам за пециво К 14·80 до 15·15, за пићу 13·— до 14·48; кукуруз из Угарске К 14·70—15·30, чинквантин стари К 19·20—·—, нови К 18·40—19·20, зоб из Угарске трговачка К 16·10 до 16·70, решетана К 16·70—18·50; олај од репице К 190—192; пшеничну брашно К 32·40 до 40·80, ражно брашно К 29·50 до 33·—; пшеничне мекиње: фине К 10·60 до 10·80, грубе К 11·50 до 11·90; ражне мекиње К 10·50 до 10·70.

За своју шпецераја и деликатеса
-- трговину --

потребујем помоћника,

у тој струци вична, који у радњу ступити може одмах. 498 1—3

Милан Јовановић — Бела Црква
(Fehértemplom.)

Галантеријска и кратке робе
трговина

Јосифа Марковића

у Старом Бечеју

потребује два помоћника и то једног старијег и једног млађег. Оферте, у којима ваља означити захтев плате, нека се упуте на горњу фирму. 507 1—3

ИЗАШЛА ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ НОВА КЊИГА

М. М. Ускоковић:

Чедомир Илић

Роман из београдског живота.

Од како је г. Ускоколић издао пре 4 године свој познати роман **Дошљаци**, није се појавио ни један нови роман из српског живота. **Чедомиром Илићем** госп. Ускоковић даје свој други роман, такође из београдског живота. У њему се цртају наше савремене прилике, типови, догађаји и средине. По изјави једног од наших првих критичара, који је имао у рукама рукопис овог дела, г. Ускоковић је њиме не само потврдио репутацију одличног романсијера стечену **Дошљацима**, него ју је још у многоме повећао.

Књига износи 325 страна осмине на најфинијој хартији. **Цена 3·50 дин.**

Др. Велимир Бајкић:

КРИТИЧКЕ СТУДИЈЕ

о нашим ратовима 1912. године.

Садржај: 1) Неколико мисли у место предговора; 2) Наш полазни оперативни план у рату с Турцима и г. генерал Магдаленић; 3) Вардарско и тракиско војиште и г. П. Пешић, ђенералштабни пуковник; 4) Примедбе на Mars-ову историју српско-турског рата 1912. год.

Г. др. Бајкић, који је био у оба рата, и који је балкански делегат Карнегијевог института у Њујорку, излаже у овом делу своје критичке погледе на операције балканског рата 1912. године.

Цена 1·50 дин.

Књига се може добити у свима књижарницама или непосредно код издавача: 414 4-5

Књижара ГЕЦЕ КОНА — Београд.
I., Кнез Михајлова улица бр. 1.

ПОЗИВ
НА ВАНРЕДНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
IV. ПОТРОШАЧКЕ ЗАДРУГЕ У ЧУРУГУ

која ће се одржати 4. априла 1914. године (по старом календару) у просторијама основне школе Нове Пелагића у 2 сата после подне.

ПРЕДМЕТИ:

1. Извештај ликвидационог одбора биланција о току и потпуном завршетку ликвидације целокупног друштвеног иметка.
2. Разрешница ликвидационом одбору и надзорном одбору.

ЗАВРШНИ РАЧУН

о ликвидацији IV. потрошачке задруге под ликвидацијом у Чуругу.

ДУГУЈЕ	К	ф.	ПОТРАЖУЈЕ	К	ф.
Трошкови око оснивања . .	120	—	Уплаћене честице задружних чланова	1280	—
Намештај радње	600	—	Веровници задружни:		
Кирија	100	—	Ђока Смиљански	239	62
Роба	1099	44	Велтман Липот	879	84
Неутерива потраживања . .	200	—	Стеван Пергл за продану робу	1000	—
Чист губитак	1280	—			
	3399	44		3399	44

У Чуругу, 10. марта 1914. године.

Мита Туцаков, Рада Батос, Паја Милић, Алекса Вујков, Блажа Ђукић
чланови ликвидационог одбора.

Горњи рачун прегледали и у реду нашли:
Аврам Мачкић, Стеван Васиљев, Марко Батос, Зака Николин, Мита Белић, Миша Васин, Марко Малић, Марко Туцаков
чланови надзорног одбора.

508 1 3

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.